

Замашна С. М.,
РДГУ, м. Рівне

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ АВСТРАЛІЇ ТА ЇХ ВЕРБАЛЬНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

У статті розглядаються історичні аспекти становлення культури в Австралії та їх вербальне відображення.
Ключові слова: Австралія, культура, англійська мова.

В статье рассматриваются исторические аспекты становления культуры Австралии и их вербальное отражение.
Ключевые слова: Австралия, культура, английский язык.

The article focuses on revealing the historical aspects of Australian culture formation and their verbal reflection.
Key words: Australia, culture, the English language.

Існування взаємозв'язку мови та культури у сучасному мовознавстві не викликає сумнівів. Бібліографія досліджень особливостей австралійського варіанту англійської досить численна [1; 2; 4; 5], проте висвітлення культурної специфіки мовних одиниць є ще далеким до повного завершення. Тому актуальність статті є беззаперечною. З огляду на це доречно зупинитися на питаннях історії походження австралійської культури, її головних особливостях і їх прояві в англійській мові.

Австралійські міста це *melting pots* (плавильні котли) різних культур. Тут відчувається вплив англо-ірландських іммігрантів і представників Італії, Греції, Нідерландів, Мальти, східної Європи, які великими кількостями прибували на континент після Другої світової війни, а пізніше – із середнього сходу, східної і південно-східної Азії та Індії. Меншу частину населення складають носії культури Африки й Америки.

На континенті відповідно до перепису населення 2001 року 80% австралійців розмовляють англійською вдома, 2.1% – китайською, 1.9% – італійською, 1.4% – грецькою. Відомо, що вижило лише 70 мов австралійських аборигенів з поміж 200 чи 300, причому 20 з них знаходяться на межі вимирання. Рідною мовою розмовляє 50000 аборигенів (0.25% населення).

З огляду на значну кількість представників англосмовної культури зупинимось на її особливостях в Австралії.

Ключовим поняттям культури, яке проявляється в австралійському варіанті англійської є “*mateship*”, що означає своєрідний код поведінки друзів і рівних партнерів.

Походить це поняття з часів заселення континенту ув'язненими. Доречно тут згадати таку англійську назву Австралії, як *Jail on the Isle*, що перекладається як в'язниця на острові. Життя в поганих умовах готувало до боротьби за виживання, у якій *the mate* (товариш) був єдиним, хто ніколи не міг зрадити.

Прославлення австралійських солдатів у часи бурської і Першої світової війни підсилило значимість цього поняття, яке пояснює таку особливість австралійської, як вживання зменшувально-пестливих форм, що є проявом симпатії і визнанням належності до своїх (*Hargrave ->Hargie; Wilkinson ->Wilko; John ->Johnno; David ->Davo; Hogan ->Hoges; James ->Jimmy ->Jim*).

Австралійське суспільство не має ієрархії, тому прийнято вважати себе чи інших рівними, а не кращими чи гіршими. Відхилення від цього сприймається як *the tall poppy syndrome* і критикується як зазнайство. Тому навіть найуспішніші і найгарніші готові визнавати себе такими, як усі.

Австралійці люблять спорт, азартні ігри, випивку і жарти. Ось чому австралійське суспільство сприймається як *laid-back*, що видається дуже розслабленим для туристів. Найбільш вживані форми звертання по імені чи прізвиську, і лише діти використовують слова ‘*Mister*’ чи ‘*Sir*’.

Фраза а “*fairgo*” позначає рівність і справедливість. Робітники фізичної праці (*blue-collar workers*) рівні офісним службовцям (*white-collar workers*) і керівникам, адже саме свита робить короля королем. Політики призначені служити народу, а не карати його. Професора не вважають розумнішим листоноші. Вітаються з водіями автобусів і не демонструють свого багатства.

Австралійське суспільство не терпить елітаризму ні економічного, ні політичного, ні професійного. Тому йому притаманне поняття *egalitarianism*.

Колоніальна культура теж додала нелюбові до представників влади. Тому “*pollies*” (як тут називають політиків) не викликають симпатії та поваги. З огляду на низьке відвідування виборчих дільниць у 1925 році було запроваджено обов'язкове голосування.

Австралійці також відомі розслабленим ставленням до дисципліни і парадів. Звідси поняття *the larrikin digger*, де перше слово означає хулігана, а друге – колишнього солдата чи новачка. Дисципліну за ради дисципліни не поважають, однак її дотримуються для успішного виконання завдання.

З метою глибшого аналізу особливостей австралійської культури, звернемося до народних джерел, головне з яких – фольклор. Майже міфічним став народний герой *bush ranger Ned Kelly*, який поєднує у собі поняття *the underdog* і *Robin Hood*. Постать Робін Гуда відома як уособлення народного месника, що бореться за права бідних і відновлює справедливість.

Поняття “*underdog*” потребує пояснення. У перекладі на українську воно означає побиту собаку. Австралійці традиційно підтримують тих, хто опинився у скрутному становищі. Таке ставлення є найбільш очевидним у спорті, який має значимість у культурі Австралії: країна з населенням 23 мільйони виграла 49 медалей на олімпійських іграх 2004 року.

Якщо австралійцю сказати обрати між двома невідомими спортсменами, він обере того, який має менше шансів на виграш. Тому успіх *Steven Bradbury* на зимовій олімпіаді 2002, який отримав золоту медаль як ковзаняр, спричинив появу виразу ‘*doing a Bradbury*’. Суть цієї фрази у тому, щоб думати позитивно і не здаватись.

З поняттям “*underdog*” пов’язана й ідея *cultural cringe*, розуміння культури Австралії як периферійної, що на думку австралійських соціологів згубно впливає на тих, людей, які недооцінюють власну культуру.

Справжнє чи дійсно австралійське характеризується виразом *fair dinkum*. Етимологія елементу *dinkum* не до кінця вивчена. Вважають, що слово має два можливих походження: від *dingkam*, що у часи золотої лихоманки в Австралії у 50-х роках 19 століття позначало золото високої якості, або від *dincum*, яким описували важку працю. Від цього вислову утворилося *dinky-di*, що вживається у значенні “справжній австралієць”.

Австралійська неформальність проявляється в суфіксах *-y*, *-ie*, *-o*, які на відміну від британського варіанту відображають не применшення, а схильність до іронії: *esky* (сумка-холодильник), *schoolie* (вчитель), *milko* (торговець молоком). Навіть себе австралійці називають *Aussie*, а свою мову – *Strine*.

Розслабленість австралійців у ставленні до життя проявляється і в тому, що свою мову вони називають не *language*, а *slangage*, що пояснюється впливом *rhyming slang* – мови кокні (представників лондонського району *The East End*), які емігрували в Австралію. Підтверджує це наступний вірш У. Гудиджа:

*‘Tis the everyday Australian
Has a language of his own,
Has a language, or a slangage
Which can simply stand alone
And a ‘dickin pitch to kid us’
Is a synonym for ‘lie’,
And to ‘nark it’ means to stop it,
And to ‘nit it’ means to fly!
And a bosom friend’s a ‘cobber’,
And a horse a ‘prad’ or ‘moke’
While a casual acquaintance
Is a ‘joker’ or a ‘bloke.*

Описане вище дозволяє зробити наступні висновки. На формування англосмовної культури Австралії вплинули такі чинники, як колоніальне минуле з засланням ув’язнених і появою золотошукачів. Як наслідок в основу менталітету лягли поняття товарищескості (*mateship*), рівності і справедливості (*egalitarianism*, а “*fairgo*”), розслабленості і неформальності (*‘laid-back’*, *the larrikin digger*). Останнє відображене у популярності зменшувально-пестливих суфіксів і скорочень: *pollie* (політик), *milko* (молочник).

Суто австралійське проявляється у словах *Aussie* (австралієць), *Strine* (австралійська мова), *fair dinkum* (справжнє австралійське).

Як і в кожній культурі в Австралії є свої герої, чії імена використовують для характеристики людей. Так *‘doing a Bradbury’* означає поводитись подібно до історичного носія імені, який не втрачав віри у перемогу. Австралійський *bush ranger Ned Kelly* уособлює, як і англійський Робін Гуд, борця за справедливість.

Отже, австралійський варіант англійської мови відображає такі особливості культури континенту, як неформальність, рівність, схильність до іронії. Подальшого дослідження вимагають висвітлення питань ідіоматичних висловлювань, емотивного фонду, особливостей австралійської ономастики, австралійського сленгу та інших аспектів австралійської англійської.

Література:

1. Козлова Т. О. Динаміка розвитку лексичної системи англійської мови в Австралії: етнолінгвістичний аспект: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / Т. О. Козлова – Харків, 2001. – 19 с.
2. Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии / Г. А. Орлов. – К., 1980.
3. <http://www.koalanet.com.au/australian-slang.html>.
4. Mitchel, Alexander G. The story of Australian English / Alexander G. Mitchel. – Sydney: Dictionary Research Centre, 1995.
5. Turner G. The English language in Australia and New Zealand / G. Turner. – London, 1989.